

Ratusz

Ratusz w Piszach istniał już zapewne w XVII w. Na planie ukazującym Pisz w 1684 r. zaznaczono bryłę ratusza zamykającą południową pierzeję rynku. To zapewne ten właśnie budynek przetrwał do 1898 r., gdy wykonano najstarszą znaną fotografię Pisz, przedstawiającą stary ratusz przed rozbiórką.

Trzy lata później za francuskie pieniądze pochodzące z kontrybucji wojennej (po klęsce Francji w wojnie z Prusami w latach 1870 – 71 r.) wybudowano w tym samym miejscu nowy obiekt. Ratusz oddano do użytku w 1901 r. Neogotyckiej budowli charakteru nadają ostrołukowe okna i gzymsy z cegły oraz widoczny od strony rynku zegar. Ratusz zwieńcza sygnaturka z wiatrowskazem, na którym można odczytać datę zakończenia budowy – 1900 r. Warto też zwrócić uwagę na zewnętrzne drzwi, z pięknymi okuciami. Na skrzydłach widnieje herb Pisz – głowa św. Jana Chrzciciela.

W ratuszu mieściły się niegdyś władze miejskie, od 1999 r. jest siedzibą Starostwa Powiatowego.

Kościół p.w. św. Jana Chrzciciela

Kościół przy ul. Kościuszki został wybudowany w 1843 r. na miejscu wcześniejszej świątyni zniszczonej przez pożar. Posiada konstrukcję ryglową, do budowli przylega wieża z końca XVII w. W środku można obejrzeć piękny ołtarz z XVII w. z obrazem Chrystusa Ukrzyżowanego. Z początków XVII w. pochodzi ambona ozdobiona dużymi figurami Mojżesza i św. Jana Chrzciciela. Kościół przed wojną należał do społeczności ewangelickiej, od 1945 r. jest siedzibą parafii rzymsko- katolickiej.

Dom królewski

Przy ul. Rybackiej 8 (róg ul. 1 Maja) znajduje się murowany budynek z XVIII w. z łamanym dachem, z którego wyrasta niewielka facjatka. Jest to jeden z najciekawszych zabytków architektonicznych starego Pisza. Według legendy w tym budynku nocował polski król (stąd nazwa) August II Mocny. Trudno to uznać za wiarygodny przekaz, gdyż budynek jest zbyt późny. Być może wcześniej w tym miejscu stała inna budowla, gdzie rzeczywiście zatrzymał się monarcha.

Obecnie gospodarzem budynku jest Społeczne Ognisko Muzyczne prowadzone przez Towarzystwo Muzyczne im. Emila Młynarskiego.

Kamienna baba

Być może najstarszy obiekt zabytkowy na terenie Pizsa. Znajduje się na Placu Daszyńskiego. Jest to tajemniczy obelisk wykuty w głazie narzutowym, o wysokości 140 cm, z wyraźnie wyodrębnioną twarzą. W 1872r. został znaleziony we wsi Wejsuny i w 1969r. przewieziony do Pizsa. Prawdopodobnie jest to posąg kultowy z czasów pruskich. Według innej interpretacji obiekt został wykuty w XIX w. przez mieszkańca Wejsun na pamiątkę przemarszu wojsk napoleońskich.

Ruiny zamku krzyżackiego

Zamek został wzniesiony w XIV w. na planie prostokąta nad brzegami rzeki Pisy. Wielokrotnie niszczone i przebudowywany, już w XVIII stuleciu stracił swe znaczenie militarne i przeszedł w ręce prywatne. W 1837 r. część murów rozebrano i pozostałości przystosowano do celów mieszkalnych. W 1945 r. obiekt został zniszczony. Ruiny przetrwały do lat sześćdziesiątych. Wtedy to rozebrano fragmenty widocznych jeszcze murów obronnych i zasypano piwnice (prawdopodobnie XVIII-wieczne). Pozostałości są dziś jeszcze czytelne w alejach parku miejskiego nad Pisą. W 2003 r. przeprowadzono w tym miejscu wstępne prace archeologiczne. Natrafiono na mury obronne, bramę i fragmenty piwnic. Widoczne były ślady ognia.

Z zamkiem piskim wiąże się legenda o przejściu podziemnym wiodącym do dawnego folwarku krzyżackiego w Łupkach. Przejście miało prowadzić pod dnem Pisy.

Ulice Okopowa - Gizewiusza

Nazwa ul. Okopowej nawiązuje do czasów niemieckich (Schanzenstrasse) i wskazuje, że w tym miejscu biegły umocnienia otaczające miasto. Dalszy ciąg obwarowań możemy sobie wyobrazić po przecięciu ul. Dworcowej – Kościuszki i dalej idąc ul. Gizewiusza, która półkolem otacza kościół św. Jana Chrzciciela i dochodzi do miejsca, gdzie dawniej był zamek. Taki kształt umocnień jest widoczny na tzw. planie Gie-sego, przedstawiającym miasto w 1684r.

W 1985r. podczas budowy bloków mieszkalnych przy ul. Okopowej natrafiono na ślady galindzkiego cmentarzyska z II w. Uratowane popielnice z bogatym wyposażeniem grobowym znajdują się w Muzeum ziemi Piskiej.